

# 10 GRUNNER TIL Å VELGE YRKESFAG





1

## DU KOMMER DEG RASKT UT I ARBEID

Det er de yrkesfaglige utdanningene som gjør deg tidlig kjent med arbeidslivet – hvordan det fungerer og hvilke forventninger som stilles.

Starter man på yrkesfag som 16-åring vil man typisk gå 2 år på videregående skole, og deretter 2 år i lære – som vil si at du er ute i arbeidslivet og lærer faget og hvordan det er å jobbe allerede som 18-åring.

Den som går 3-årig studiespesialisering / studieforberedende etter ungdomsskolen får studiekompetanse, som skal forberede for videre studier på høyskole eller universitet. De fleste studerer 3-5 år for å bli kvalifisert for å jobbe i et yrke. Det betyr at du vil være eldre når du endelig kommer deg ut i arbeidslivet.

Å komme seg tidlig ut i jobb betyr at man blir tidligere voksen og ansvarlig. På jobben må man levere resultater på en helt annen måte, og det stilles andre tidsfrister og forventninger. Dersom man senere velger å utdanne seg videre, vil man ofte gjøre det bra fordi man har flere knagger å henge stoffet på.

2

## GODE MULIGHETER FOR JOBB

Ifølge Statistisk sentralbyrå vil vi mangle rundt 90.000 fagarbeidere i 2035 hvis dagens utvikling fortsetter. Ifølge NAV vil yrkesfag og fagbrev være en av de sikreste veiene til jobb i fremtiden.

Du vil ha gode muligheter til jobb om du velger yrkesfag. I tillegg vet vi at det å få praktisk jobberfaring i læretiden også vil være viktig på CVen. De som jobber med rekruttering understreker ofte hvor viktig det er å få tidlig arbeidserfaring, for å være attraktiv på arbeidsmarkedet.

3

## DU HAR OVER 200 YRKER Å VELGE BLANT

I videregående opplæring er det over 200 yrkesfag å velge blant. Yrkesfag byr på store valgmuligheter og det er utdanningsretninger for nær sagt enhver interesse.

For de fleste fag består utdanningen av to års opplæring i videregående skole og to års opplæring i en godkjent lærebedrift. Men det er også fag som har en annen modell, noen fag har for eksempel hele utdanningsløpet i skolen, for eksempel tannhelsesekretær og apotektekniker.

**Du kan velge blant over 200 yrkesfag som er fordelt på ti yrkesfaglige utdanningsprogram:**

- Bygg- og anleggsteknikk
- Håndverk, design og produktutvikling
- Elektro og datateknologi
- Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign
- Helse- og oppvekstfag
- Informasjonsteknologi og medieproduksjon
- Naturbruk
- Restaurant- og matfag
- Salg, service og reiseliv
- Teknologi- og industrifag



4

## DU KOMMER RASKERE INN I BOLIGMARKEDET

Velger du yrkesfag har du mulighet til å etablere deg og kjøpe bolig tidligere enn mange andre. Du har lønn under utdanning, kommer tidligere ut i jobb og unngår et stort studielån.

Det er dokumentert at et høyt studielån rammer dem som vil inn i boligmarkedet. Kravene til låntakere sier blant annet at du maksimalt kan ha fem ganger inntekten din i gjeld – inkludert studiegjeld og annen gjeld. Dette rammer dermed mange førstegangskjøpere og det er derfor enda viktigere å spare, og unngå for stort studielån.

Har man eksempelvis 150.000 kroner i studielån betyr det at man får 150.000 kroner mindre i boliglån. For de som velger å ta opp studielån så bruker man normalt 20–30 år på å nedbetale lånet.



5

## DU UNNGÅR ET STORT STUDIELÅN

Velger du yrkesfag har du mindre studielån av to årsaker. For det første fordi selve studiet er et kortere løp ut i arbeidslivet, og for det andre fordi man får lønn under utdanningen.

I skoleåret 2017–2018 var det kun 4 prosent av de som gikk på yrkesfag som valgte å ta opp studielån. Uten studielån vil ungdom få et bedre utgangspunkt for å søke andre lån senere, som for eksempel til bolig.

6

## DU FÅR LØNN MENS DU UTDANNER DEG

Som lærling får du lønn i læretiden. Lønnen du får som lærling utgjør en gitt prosentandelen av begynnerlønnen til en arbeider med fagbrev i yrket du tar utdanning i.

Lønnen er stigende jo lengre ut i læretiden du kommer. Er du en lærling som følger hovedmodellen (to år i videregående skole og to år i en godkjent lærebedrift), vil lønnen du får i den toårige læretiden vanligvis beregnes på følgende måte:

- 1. halvår:** 30 prosent av begynnerlønn
- 2. halvår:** 40 prosent av begynnerlønn
- 3. halvår:** 50 prosent av begynnerlønn
- 4. halvår:** 80 prosent av begynnerlønn

7

## BRA FOR DEG SOM VIL STARTE EGEN BEDRIFT

Har du gjennomført en yrkesfaglig utdanning står du sterkt om du ønsker å starte egen bedrift. Mesterbrev er en leder- og etablererutdanning tilpasset yrkesfag.

For det første viser NAV til at vi kommer til å trenge langt flere med yrkesfaglig bakgrunn i Norge i fremtiden. Flere faglærte velger å starte egen bedrift fremfor å jobbe for en allerede etablert bedrift. Skal man lykkes med en bedrift er det jo viktig å tilby noe markedet trenger og levere noe av verdi for folk. For det andre vil man når man velger yrkesfag utvikle en evne til å jobbe selvstendig og løse problemer, som er en veldig nyttig gründeregenskap.



8

## DU HAR MANGE MULIGHETER TIL Å UTDANNE DEG VIDERE

Det er mange muligheter for å ta videre utdanning for de som har valgt yrkesfag.

En av disse kalles Y-veien, og står for «yrkesveien». Dette er et tilbud ved noen høyskoler og universiteter til deg som har yrkesfaglig utdanning, men som ikke har generell studiekompetanse. Y-veien forutsetter at du har relevant fagbrev, svennebrev eller yrkeskompetanse. Visse studier krever også minst 12 måneder relevant praksis. På [utdanning.no](http://utdanning.no) finner du en oversikt over mulige Y-veier. Har du fagbrev eller teknisk fagskole kan du ta bachelor i flere fag.

Med fag /svennebrev har du også mulighet for å ta påbygning til generell studiekompetanse. Det kan være du senere vil studere et fag på universitet eller høyskole hvor studiekompetanse er et krav. Mange erfarer at det er nyttig å jobbe noen år før de tar videreutdanning, og mange av de nevnte videreutdanningene er mulig å ta samtidig som du er i jobb.



9

## DU BLIR GOD TIL Å LØSE PROBLEMER OG JOBBE SELVSTENDIG

Verdien av å kunne fikse og ordne ting selv, fremheves i for liten grad når man snakker om yrkesfag.

Dersom du velger yrkesfag lærer du å tenke praktisk og du blir god på å finne løsninger på egen hånd. De som har lært seg et yrkesfag utvikler en praktisk sans som kan gjøre det lettere å løse andre oppgaver i livet. Man blir rett og slett god til å løse praktiske problemer og jobbe selvstendig.

Med andre ord får man en livslang gevinst utover det å lære seg et fag og et yrke. Praktiske utfordringer i hverdagslivet kan ofte løses på egenhånd, enten man snakker om oppgaver i hus og hjem, eller oppgaver i arbeidslivet.



10

## DU SPERRER INGEN MULIGHETER, MEN ÅPNER FLERE

Yrkesfag åpner mange muligheter. Du får en bedre personlig økonomi, du vil lettere kunne etablere deg i boligmarkedet og du har en rekke muligheter til å ta påbyggende utdanning på et senere tidspunkt.

Men det er vel så viktig å understreke at det å velge yrkesfag ikke vil sperre noen muligheter. Dersom du først tar yrkesfag og senere vil endre retning og for eksempel ønske å ta studiespesialisering, så er det full åpning for dette. Påbygg tilbys i offentlig skole og av private aktører. Det er mulig å ta slik påbygging via nettstudier ved siden av jobb.

Så du lukker ingen dører ved å velge yrkesfag. Derimot åpner du flere dører i den forstand at man har flere jobb- og utdanningsmuligheter enn ellers når du har et fagbrev i bunn. Det er lettere å gå fra yrkesfag til høyere utdanning, enn omvendt.



# YRKESFAG ER ET SMART VALG

Rundt 50 % av alle søknader til videregående skole har de siste årene gått til yrkesfag. Likevel anslår SSB at vi vil trenge 90.000 flere fagarbeidere i 2035. Både NAV og partene i arbeidslivet har pekt på at yrkesfag og fagbrev vil være den sikreste veien til jobb i fremtiden.

Vi vil i fremtiden trenge fagarbeidere både i yrker vi kjenner i dag og i nye yrker som vil vokse frem. For eksempel dronepilot. I fremtiden vil vi fortsatt trenge de fleste av våre tradisjonelle yrkesfag, men de vil endre seg på grunn av digitalisering og teknologisk utvikling.

Velger man yrkesfag og får et fagbrev har man stor valgfrihet. Myndighetene har gjort det enklere å gå fra fagbrev til høyere utdanning. Ønsker du å bli ingeniør eller arkitekt vil man utvilsomt være mer attraktiv i markedet om man har et fagbrev i bunn. Et valg av yrkesfag er et smart valg for fremtiden!

## Les mer på [worldskills.no/yrkesfag](https://worldskills.no/yrkesfag)

WorldSkills Norway (WSN) er en ideell organisasjon som arbeider for å høyne statusen, interessen og kvaliteten på norsk yrkesutdanning. WSN har ansvar for det norske Yrkeslandslaget som deltar i Yrkes-EM og Yrkes-VM. I tillegg arrangerer WSN nasjonale yrkeskonkurranser gjennom Skole-NM (for elever i den videregående skole), og Yrkes-NM (for lærlinger og unge fagarbeidere).